

PATVIRTINTA

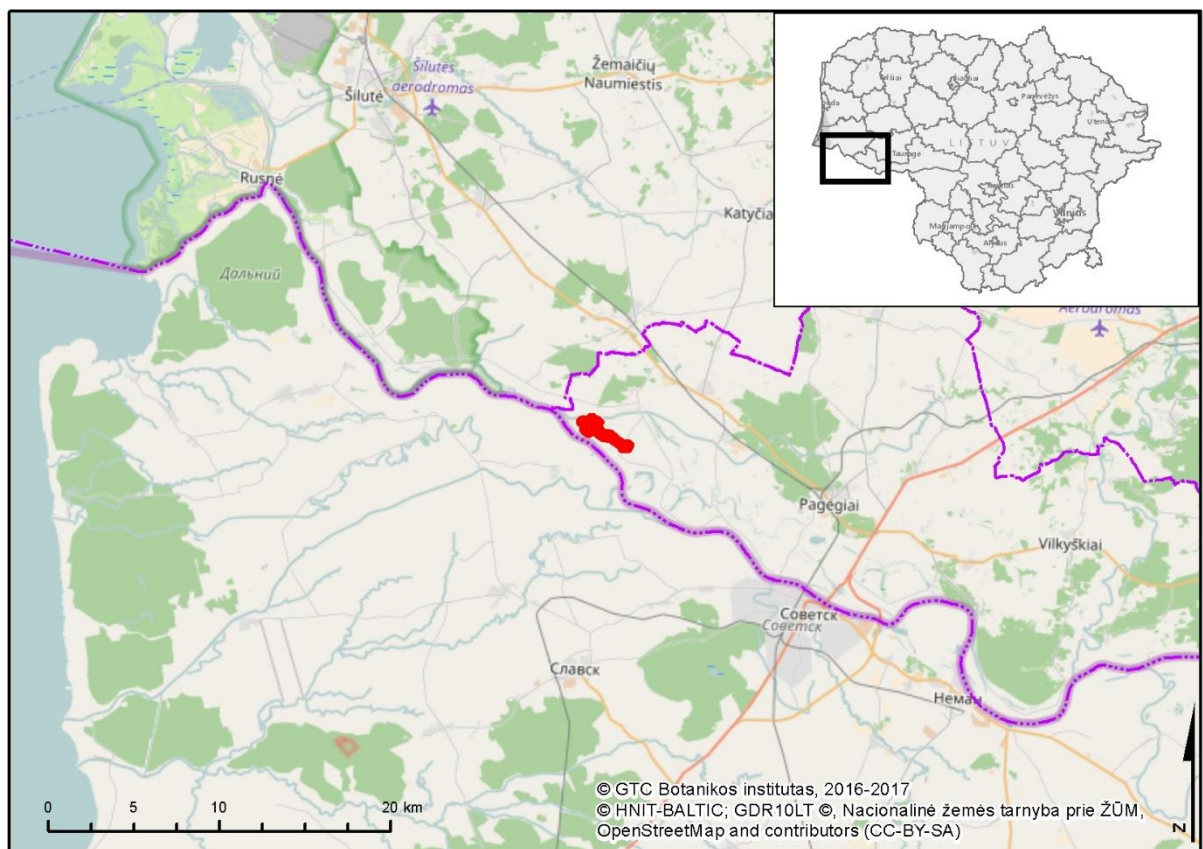
Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos
prie Aplinkos ministerijos direktoriaus
2021 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. V-81

GĖGĖS UPĖS SLĖNIO DIDŽIOSIOS KUOLINGOS (*NUMENIUS ARQUATA*) APSAUGOS 2021–2023 M. VEIKSMŲ PLANAS

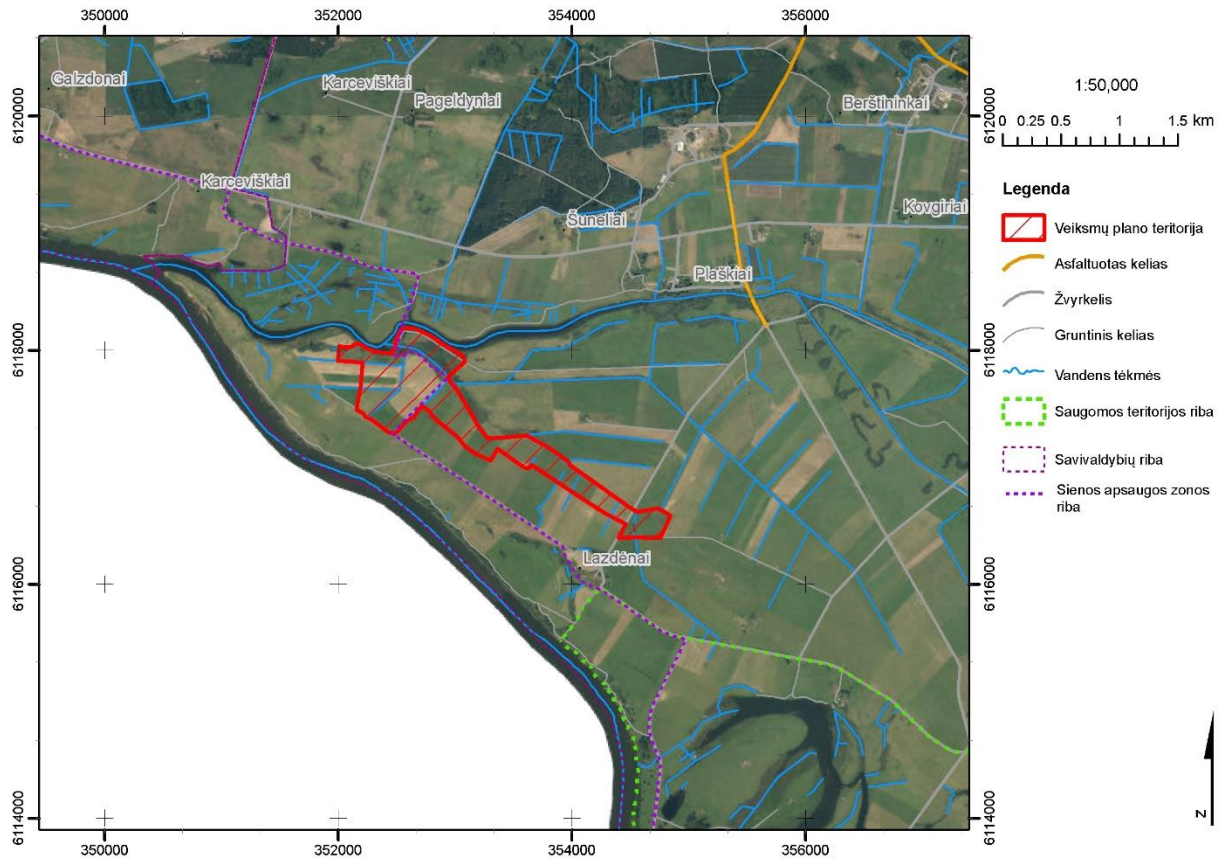
I SKYRIUS TERITORIJOS BŪKLĖS APRAŠYMAS IR ĮVERTINIMAS

Teritorijos padėtis, jos ribos ir užimamas plotas

1. Gėgės upės slėnio didžiosios kuolingos (*Numenius arquata*) apsaugos 2021–2023 m. veiksmų plano (toliau – Veiksmų planas) teritorija (toliau – teritorija) yra Pagėgių r. savivaldybės vakarinėje dalyje, Stoniškių seniūnijoje (1 pav.). Teritorijos centrinio taško geografinės koordinatės: X 353118, Y 6117411 (koordinacių sistemoje LKS-94). Bendras teritorijos plotas – 100,1 ha. Teritorija šiaurėje ribojasi su Gėgės upe (2 pav.). Artimiausia gyvenvietė – Plaškiai – nuo teritorijos nutolusi apie 2,2 km į šiaurės rytus.

1 pav. Teritorijos padėtis Lietuvoje ir Pagėgių rajono savivaldybėje.

2 pav. Teritorijos padėtis kraštovaizdyje.

Teritorijos teisinis statusas ir svarba

2. Teritorija nepatenka į saugomų teritorijų tinklą. Teritorija patenka į paviršinių vandens telkinių apsaugos zoną ir pakrantės apsaugos juostą, taip pat į valstybės sienos apsaugos zoną.

3. Teritorijos apsaugą, naudojimą ir tvarkymą nustatantys teisės aktai:

- Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme ir Lietuvos Respublikos administracinių nusizengimų kodekse numatyta atsakomybė už aplinkos apsaugos ir naudojimo režimo pažeidimus;
- Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatyme nustatyti draudimai kenkti saugomų rūšių buveinėms bei iš dalies reglamentuota jų apsauga;

- Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatyme, Pasienio teisinio režimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 30 d. nutarimu Nr. 598 „Dėl pasienio teisinio režimo taisyklių patvirtinimo“, nustatytas pasienio teisinis režimas, ribojamas lankymasis ir kita veikla valstybės sienos apsaugos zonoje;

- Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatyti veiklos gamtos apsaugai svarbiose teritorijose ir valstybės sienos apsaugos zonoje ribojimai ir ypatumai.

Teritorija apima dalį salpinio upės slėnio užliejamų pievų – tipiską didžiosios kuolingos veisimosi buveinę. Teritorija turi didelį potencialą kaip didžiosios kuolingos perimvietė po teritorijos sutvarkymo.

Teritorijos fizinės-geografinės sąlygos

4. Teritorijos klimato ypatybės neturi tiesioginės įtakos didžiajai kuolingai.

5. Teritorijos geologinės ypatybės neturi tiesioginės įtakos didžiajai kuolingai.

6. Geomorfologinės ypatybės. Pagal geomorfologinį rajonavimą teritorija priskirta aliuvinėms Nemuno deltomis ir plyti Pajūrio žemumos rajone.

7. Dirvožemių ypatybės. Vyrauja glėjinis salpžemis. Teritorijoje dirvodarinės uolienos – organinės sąnašos (dumblas). Čia yra mažiau ir silpniau nueroduotų dirvožemių. Didesnį paplitimą čia turi daubos ir duburiai su velėniniais glėjiniais ir žemapelkiniais dirvožemiais.

8. Hidrografinės ypatybės. Teritorija priklauso Nemuno baseinui. Šiauriniu teritorijos pakraščiu teka Rusnės intakas – Gėgė. Teritoriją kerta sausinimo kanalai ir kanaluota senvagė. Teritorija užliejama sezoninių (daugiausia polaidžio) potvynių metu.

Teritorijos biologinės ypatybės

9. Laukinės augalijos ypatybės. Saugomų rūšių informacinėje sistemoje (toliau – SRIS) nėra duomenų apie teritorijoje rastas saugomas rūšis. Gamtos tyrimų centras (toliau – GTC) 2014 m. teritorijoje atliko Europos Bendrijos (toliau – EB) svarbos gamtinių buveinių išsistinę inventorizaciją. Teritorijoje inventorizuoti du EB svarbos gamtinių buveinių tipai – 6450, Aliuvinės pievos ir 6510, Šienaujamos mezofitų pievos.

10. Laukinės gyvūnijos ypatybės. SRIS duomenimis teritorijoje aptiktos 6 paukščių rūšys, įtrauktos į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 13 d. įsakymu Nr. 504 „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašo patvirtinimo“: smailiauodegė antis (*Anas acuta*), šaukštasnapė antis (*Anas clypeata*), griežlė (*Crex crex*), paprastasis gričiukas (*Limosa limosa*), didžioji kuolinga (*Numenius arquata*) ir raudonkojis tulikas (*Tringa totanus*).

11. Teritorija yra didžiulio šienaujama bei apleistų salpinių, užliejamų pievų Gėgės upės slėnyje komplekso dalis. Šiuo metu teritorijoje fiksuojama iki kelių šimtų kuolingų pavasarinės migracijos metu. Poros perėjimas fiksuotas 2016 metais vos už poros šimtų metrų nuo teritorijos ribos. Po tvarkymo darbų bus atkurtos didžiosios kuolingos veisimuisi ir maitinimuisi tinkamos atviros buveinės.

Žemės ir gamtos išteklių nuosavybė ir naudojimas teritorijoje

12. Esamos žemėvaldos. Visa teritorijoje esanti žemė nuosavybės teise priklauso valstybei, o pagal ilgalaikes nuomos sutartis didžiąją dalį (3/4) teritorijos tvarko fiziniai asmenys (penkis iš šešių tvarkymo plotų pagal ilgalaikės nuomos sutartis tvarko trys fiziniai asmenys). Likusi teritorijos dalis priklauso laisvam valstybinės žemės fondui.

13. Žemės ūkio veikla teritorijoje. 80 proc. teritorijos ūkininkai deklaruoja šienaujamas pievas. Likusi žemė apleista ir apauga krūmais.

14. Miško ištekliai ir ūkininkavimas teritorijos miškuose. Teritorija nepriskirta miško ūkio paskirties žemei.

15. Rekreacinė veikla. Teritorija nenaudojama rekreacinei veiklai.

16. Medžioklė ir žvejyba. Medžioklė teritorijoje nevykdoma. Teritorijoje intensyvi mėgėjų žvejyba.

17. Kiti vandens telkinių naudojimo būdai. Ties Gėgės upe ant kanaluotos senvagės veikia šliuzas, reguliuojantis potvynio vandenį.

18. Naudingųjų iškasenų gavyba teritorijoje nevykdoma.

19. Kita gamtos išteklių naudojimo veikla. Teritorijoje nevykdoma kita gamtos išteklių naudojimo veikla.

Teritorijos socialiniai ir ekonominiai aspektai

20. Šiuo metu teritorija svarbi socialiniu bei ekonominiu požiūriu. 80 proc. teritorijos šienaujamos pievos, likusi dalis apleista. 1/3 teritorijos patenka į valstybės sienos apsaugos zoną.

II SKYRIUS VEIKSMŲ PLANO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

21. Veiksmų plano tikslas – teritorijoje atkurti ir išlaikyti palankią Gėgės upės slėnio pievų buveinių būklę, tinkančią ilgalaikiam didžiosios kuolingos veisimuisi ir maitinimuisi.

22. Veiksmų plano uždavinys – biotechninėmis priemonėmis atkurti ir išsaugoti didžiajai kuolingai tinkamų buveinių būklę.

III SKYRIUS VEIKSMŲ PLANO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo planas

23. Veiksmų plano tikslui pasiekti parengtas Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo planas pateiktas 1 lentelėje, lėšų poreikio analizė kiekvienai priemonei įgyvendinti pateikta 2 priede.

1 lentelė. Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo planas.

Uždavinys	Priemonė	Atsakingas subjektas	Įgyvendinimo terminas ir periodiškumas	Tvarkymo ploto Nr.	Bendras lėšų poreikis, Eur su PVM	Galimi finansavimo šaltiniai
Biotechninėmis priemonėmis atkurti ir išsaugoti didžiajai kuolingai tinkamų buveinių būklę	1.1. nendrių ir aukštos žolinės augalijos pjovimas	Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo*	2021 m. rugpjūčio–rugsėjo mėn.;	Nr. 6	3614,41	Europos Sąjungos fondų lėšos
	1.2. pievų šienavimas su retai augančių krūmų išskirtimu	Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo	2021 m. rugpjūčio–rugsėjo mėn.	Nr. 1	2388,43	Europos Sąjungos fondų lėšos
	1.3. krūmų kirtimas ir jų pašalinimas	Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo	2021 m. rugpjūčio–2022 vasario mėn.	Nr. 1–6	22024,97	Europos Sąjungos fondų lėšos
	1.4. atžalų ir aukštos žolinės augalijos išpjovimas	Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo	2022 m. rugpjūčio–rugsėjo mėn.	Nr. 1–6	9344,06	Europos Sąjungos fondų lėšos

* Čia ir toliau tekste viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo – fizinis ar juridinis asmuo, kitos organizacijos ir jų padaliniai ar tokių asmenų grupė.

24. Veiksmų plano priemonių aprašymas (prieš pradėdant vykdyti Veiksmų plano priemones, žemės sklypo, kurio teritorijoje bus vykdoma Veiksmų plano priemonė, savininkas, valdytojas ir naudotojas turi būti informuotas apie konkrečios priemonės įgyvendinimą). Įgyvendinant Veiksmų plano priemones turi dalyvauti ekspertas, turintis patirties tilvikinių paukščių būrio tyrimų srityje. Eksperto kvalifikacija turi būti patvirtinta darbo patirtimi ir (ar) ataskaitomis ir pan. Ekspertas turi dalyvauti teritorijoje parenkant bei pažymint Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo tikslas vietas, prižiūrėti, kad darbai būtų vykdomi tinkamu laiku, pagal Veiksmų planą. Esant poreikiui, ekspertas taip pat konsultuoja tvarkymo darbų vykdytojus. Priemonę įgyvendinantys darbininkai turi turėti patirties šlapžemių tvarkymo darbuose – turi būti tvarkę ne mažiau kaip 30 ha:

24.1. nendrių ir aukštos žolinės augalijos pjovimas. Tai užmirkusių plotų, apaugusių nendėmis, kartu su aukšta žoline augalija tvarkymas tvarkymo plote Nr. 6. Šiuo atveju nendrės ir aukšta žolinė augalija pjaunama rankiniu būdu ir/ arba mechanizuotai, jei leidžia hidrologinės sąlygos. Nupjauta ir susmulkinta biomasė paskleidžiama vietoje. Nendrės ir aukšta žolinė augalija turi būti išpjaunama 2021 m. rugpjūčio–rugsėjo mėn. Numatomas susidarysiantis biomasės kiekis – 3 t;

24.2. pievų šienavimas su retai augančių krūmų iškirtimu. Tai retais krūmais apaugusių viksvynų bei aukštųjų žolynų tvarkymas, kurį sudaro sumedėjusios augalijos nupjovimas, jos sukrovimas į krūvas ir žolinės augalijos (daugiausia viksvynų ir nitrofilinių augalų), augančios tarp sumedėjusios augalijos, nušienavimas tvarkymo plote Nr. 1. Darbai yra vienkartiniai, t. y. atliekami vieną kartą, kaip pirmieji (pradiniai) tvarkymo plotų tvarkymo darbai 2021 m. rugpjūčio–rugsėjo mėn. Darbų ypatumai – jie bent dalyje teritorijos turi būti atliekami rankiniu būdu, kadangi dėl sumedėjusios augalijos čia negali būti naudojama šienavimo technika. Įgyvendinant priemonę, rankiniu būdu nupjaunama sumedėjusi augalija, kuri sukraunama į kiek įmanoma kompaktiškesnes krūvas (kad neuždengtų šienaujama viksvynų plotų). Šienavimui gali būti naudojama technika, pageidautina su žolės smulkintuvu (dėl susiformavusių viksvų kupstų). Susmulkinta žolė išbarstoma vietoje. Numatomas susidarysiantis sausasis (žolinės augalijos) biomasės kiekis 7 t ir 5 m³ sumedėjusios biomasės. Sumedėjusi augalija pašalinama įgyvendinant priemonę Nr. 1.3;

24.3. krūmų kirtimas ir jų pašalinimas. Nešienaujami teritorijos pagrioviai apaugo krūmais, kurie fragmentuoja didžiąjai kuolingai reikalingas atviras buveines ir maitinimuisi būtiną atvirą priėjimą prie vandens. Norint atkurti didžiąjai kuolingai tinkamas pievas, būtina iškirsti sumedėjusią augaliją pirmaisiais Veiksmų plano įgyvendinimo metais. Priemonė įgyvendinama vieną kartą tvarkymo plotuose Nr. 1, Nr. 2, Nr. 3, Nr. 4, Nr. 5 ir Nr. 6. Tai visos sumedėjusios augalijos, sužėlusių krūmynų (karklų), nupjovimas. Numatomas susidarysiantys nukirstos sumedėjusios biomasės kiekis – 45 m³. Ši priemonė taip pat apima 2 nedidelių bebrų patvankų išardymą tvarkymo plote Nr. 3, kuriame krūmai suvešėjo dėl bebrų veiklos nustojus šienauti. Nukirsta sumedėjusi augalija, susidariusi įgyvendinant Veiksmų plano priemones Nr. 1.2 ir Nr. 1.3, iš tvarkymo plotų Nr. 1, Nr. 2, Nr. 3, Nr. 4, Nr. 5 ir Nr. 6 turi būti surinkta ir pašalinta mechanizuotu būdu. Atsižvelgiant į teritorijos ypatumus (hidrologines sąlygas), nukirsta augalija iš dalies tvarkymo plotų gali būti surenkama ir iki technikos, kuri ją išveš, sunešama tik rankomis. Tai vienkartinė priemonė po sumedėjusios augalijos iškirtimo. Krūmai kertami ir nukirsta sumedėjusi augalija šalinama nuo 2021 m. rugpjūčio iki 2022 vasario mėn. Numatomas pašalinti nukirstos sumedėjusios biomasės kiekis (kartu su tvarkymo plote Nr. 1 po priemonės 1.2 susidarysiančiu tūriu) – 50 m³;

24.4. atžalų ir aukštos žolinės augalijos išpjovimas. Šią priemonę sudaro nukirstos sumedėjusios augalijos atžalų (po priemonių Nr. 1.2 ir 1.3 įgyvendinimo) bei kartu (greta) želiančios aukštosios žolinės augalijos išpjovimas tvarkymo plotuose Nr. 1, Nr. 2, Nr. 3, Nr. 4, Nr. 5 ir Nr. 6. Šiuo atveju atžalos ir aukšta žolinė augalija pjaunama rankiniu būdu ir/arba mechanizuotai, jei leidžia hidrologinės sąlygos. Visa augalija turi būti nupjauta vieną kartą 2022 m. rugpjūčio–rugsėjo mėn. Susmulkintos atžalos ir žolė išbarstoma vietoje. Numatomas susidarysiantis biomasės kiekis iš viso – 40 t.

Veiksmų plano priemonių lokalizacija

25. Teritoriją sudaro 6 tvarkymo plotai (Veiksmų plano priemonių lokalizacijos brėžinys pateiktas 1 priede). Tvarkymo plotai Nr. 1 ir Nr. 3 yra valstybės sienos apsaugos zonoje, kurioje bet kokia veikla ir lankymasis galimi tik su Valstybės sienos apsaugos tarnybos išduotu leidimu. Visi tvarkymo plotai technika lengvai pasiekiami. Informacija apie tvarkymo plotuose esančias nacionaliniu ir tarptautiniu mastu saugomas rūšis ir buveines pateikiama 9–11 punktuose:

25.1. tvarkymo plotas Nr. 1 užima 5,18 ha pievų naudmenose, valstybei nuosavybės teise priklausančioje ir fizinio asmens nuomojamoje žemėje, ir apima Gėgės upės slėnio pievas. Tvarkymo ploto centrinio taško geografinės koordinatės: X 352213, Y 6117941 (koordinatinių sistemoje LKS-94). Čia taikomos priemonės Nr. 1.2, 1.3 ir 1.4. Priklausomai nuo hidrologinių sąlygų tvarkymo plote

gali telkšoti sekclus vanduo, apsunkinantis technikos naudojimą. Tvarkymo ploto padengimas krūmais – 10 proc. – vyrauja karklai;

25.2. tvarkymo plotas Nr. 2 užima 5,86 ha pievų naudmenose, valstybei nuosavybės teise priklausančioje ir fizinio asmens nuomojamoje žemėje, ir apima Gėgės upės slėnio pievas. Tvarkymo ploto centrinio taško geografinės koordinatės: X 352739, Y 6118061 (koordinacių sistemoje LKS-94). Čia taikomos priemonės Nr. 1.3 ir 1.4. Priklausomai nuo hidrologinių sąlygų tvarkymo plote gali telkšoti sekclus vanduo, apsunkinantis technikos naudojimą. Tvarkymo ploto padengimas krūmais – 60 proc. – vyrauja karklai;

25.3. tvarkymo plotas Nr. 3 užima 1,24 ha pievų naudmenose, valstybei nuosavybės teise priklausančioje ir fizinio asmens nuomojamoje žemėje ir, apima Gėgės upės slėnio pievas. Tvarkymo ploto centrinio taško geografinės koordinatės: X 352493, Y 6117651 (koordinacių sistemoje LKS-94). Čia taikomos priemonės Nr. 1.3 ir 1.4. Priklausomai nuo hidrologinių sąlygų tvarkymo plote gali telkšoti sekclus vanduo, apsunkinantis technikos naudojimą. Tvarkymo ploto padengimas krūmais – 60 proc. – vyrauja karklai;

25.4. tvarkymo plotas Nr. 4 užima 0,10 ha pievų naudmenose, valstybei nuosavybės teise priklausančioje ir fizinio asmens nuomojamoje žemėje ir, apima Gėgės upės slėnio pievas. Tvarkymo ploto centrinio taško geografinės koordinatės: X 353248, Y 6117266 (koordinacių sistemoje LKS-94). Čia taikomos priemonės Nr. 1.3 ir 1.4. Priklausomai nuo hidrologinių sąlygų tvarkymo plote gali telkšoti sekclus vanduo, apsunkinantis technikos naudojimą. Tvarkymo ploto padengimas krūmais – 60 proc. – vyrauja karklai;

25.5. tvarkymo plotas Nr. 5 užima 0,64 ha pievų naudmenose, esančiose laisvame žemės fonde, ir apima Gėgės upės slėnio pievas. Tvarkymo ploto centrinio taško geografinės koordinatės: X 353870, Y 6117101 (koordinacių sistemoje LKS-94). Čia taikomos priemonės Nr. 1.3 ir 1.4. Priklausomai nuo hidrologinių sąlygų tvarkymo plote gali telkšoti sekclus vanduo, apsunkinantis technikos naudojimą. Tvarkymo ploto padengimas krūmais – 60 proc. – vyrauja karklai;

25.6. tvarkymo plotas Nr. 6 užima 2,13 ha pievų naudmenose, valstybei nuosavybės teise priklausančioje ir fizinio asmens nuomojamoje žemėje ir, apima Gėgės upės slėnio pievas. Tvarkymo ploto centrinio taško geografinės koordinatės: X 354625, Y 6116583 (koordinacių sistemoje LKS-94). Čia taikomos priemonės Nr. 1.1, 1.3 ir 1.4. Priklausomai nuo hidrologinių sąlygų tvarkymo plote gali telkšoti sekclus vanduo, apsunkinantis technikos naudojimą. Tvarkymo ploto padengimas krūmais – 10 proc. – vyrauja karklai. Padengimas nendrėmis 40 proc.

IV SKYRIUS

VEIKSMŲ PLANO PRIEMONES ĮGYVENDINANTYS SUBJEKTAI IR JŲ FUNKCIJOS

26. Veiksmų plano priemonės įgyvendina viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo pagal Veiksmų planą ir viešųjų pirkimų sutartį dėl Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo.

V SKYRIUS

VEIKSMŲ PLANO TIKSLINIMAS IR PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA

27. Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo metu, atsižvelgdamas į numatytų priemonių įgyvendinimo kliūtis, atsiradusius naujus veiksnius ir grėsmes, teikia pasiūlymus dėl Veiksmų plano priemonių tikslinimo Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos (toliau – VSTT). VSTT sprendžia klausimą dėl Veiksmų plano priemonių pakeitimo.

Ne vėliau kaip per 1 mėnesį po kiekvienos Veiksmų plano priemonės įgyvendinimo termino pabaigos viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo teikia priemonės įgyvendinimo ataskaitą VSTT. Remdamasi šiomis ataskaitomis ir, esant reikalui, faktiniais priemonių vykdymo patikrinimais, VSTT organizuoja Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo stebėseną.

Gėgės upės slėnio pievų didžiosios kuolingos (*Numenius arquata*) apsaugos 2021–2023 m. veiksmų plano 1 priedas

VEIKSMŲ PLANO PRIEMONIŲ LOKALIZACIJOS BRĖŽINYS

